

GAMLA SKIPANIN HEVÐI SKIFT SEKS ÚT

UM **GAMLA VALSKIPANIN** HEVÐI VERIÐ **GALDANDI** Á HESUM **VALINUM**,
SO HEVÐI **TJÓÐVELDI** ÁTT **UMBOÐ** BÆÐI Í **NORÐOYGGJUM** OG **EYSTUROY**,
OG **JAVNAÐARFLOKKURIN** HEVÐI ÁTT **UMBOÐ** Í **EYSTUROY**

VAL OG TØL

Jóannes Hansen
joannes@sosialurin.fo

Í morgin um eina viku er nýggja lögtingið stevnt til fundar.

Fyrsta málið á skránni er góðkenning av valbrøvunum. Fyri okkum er tað ein sjálvfylgja, at tingið góðkennir valbrøvini. Tað er ikki alla staðni, at henda mannagongdin er sum at seta knívin í bleytt smør. Hóast altjóða eygleiðarar fylgja við, so hoyra vit um valsvik, og eisini í londum, sum vit annars fegin vilja sammeta okkum við, kemur tað fyrri, at góðkenningin av valúrslitunum endar í hægsta rætti.

Hjá okkum setur eingin spurnartekin við úrslitið, hóast tað hesa ferð í einum føri bara eru tvær atkvøður, sum skilja hana, ið er innanfyri við hana, sum er utanfyri. Álitid á veljaran og tey, sum umsita skipanina, er treytaleyst, og tað er virðiligt.

Tá ið valbrøvini eru góðkend, verður fyrsta málið á skránni at velja lögtingsformann og næstformenn. Løgtingsformaðurin og næstformennin sita alt valskeiðið uttan so er, at teir sjálvboðnir leggja frá sær, ella fyra fimtingar av øllum tingmonnum skrivliga krevja nýval av formansskapi.

Sambært álitinum, sum varð skrivað í sambandi við at nýggj stýrisskipanarlóg varð fyrirleidd miðskeiðis í nitiárunum, er starvið sum lögtingsformaður tað við hægstu tignini í Føroyum. Finnbogi Ísakson, sáli, syrgdi í síni tíð sum lögtingsformaður fyrri, at tignin eisini sæst aftur í lønini. Ásetingin sigur, at lögtingsformaðurin fær somu løn sum lögmaður.

Atkvøðurnar á valinum 29. oktober 2001 býttar út á gomlu valdøminum

	A	B	C	D	E	F	H
Norðoya	1381	713	504	249	558	63	323
Eysturoyar	1407	2157	838	434	924	398	584
Norðstremoy	563	681	424	100	433	123	95
Vága	482	616	338	44	245	61	113
Suðurstreym	2061	2700	1928	422	2686	1251	668
Sandoyar	231	75	287	12	270	18	18
Suðuroyar	758	604	1109	29	473	19	82
	6883	7546	5428	1290	5589	1933	1883

Í stýrisskipanarálitinum varð lagt upp til, at formanssessurin skuldi verða hildin utanfyri, tá ið samgonga varð skipað og landsstýrissessir og nevndarsessir í tinginum verða býttir. Soleiðis hevur tað ikki verið, og soleiðis verður tað ikki hesa ferð. Løgmaður ætlar, at samgongan skal vera skipað, áðrenn tingfundin um eina góða viku, og tí fer nýggja samgongan undan formansvalinum at hava avrátt, hvør skal verða tingformaður eftir Hergeir Nielsen, sum er givin í politikki.

Kaj Leo Holm Johannesen úr Sambandsflokkinum verður lögmaður, og tí er tað væl hugsandi, at tað verður hin stóri samgonguflokkurin, Fólkaflokkurin, sum fær tingformannin. Um tað verður so, so verða tveir kandidatar: Jógvan á Lakjuni og Bjarni Djurholm. Felags fyrri teir báðar er, at teir hava verið 1. næstformenn í tinginum.

Tingskipanin sigur, at tað er ellisformaðurin – elsti maður ella kona á tingi eftir aldri – sum tekur sæti í formanssessinum sum fyrilsformaður og skipar fyrri at valbrøvini verða kannað, og at formaður og næstformenn verða valdir. Tingmenn bera uppskot fram,

og síðani verður atkvøtt. Tað er ikki loyvt at hava orðaskifti um val av formansskapinum.

Elsti persónur í nýggja tinginum er Poul Michelsen, sum er føddur 22. juli í 1944. Tað verður tiskil formaðurin í Framsókn, sum fer at sita í formansstólinum, tá ið tingið kemur saman og inntil formansvalið er av.

Stór útskipting

Merkisvert var tað, at ein lítill helmingur av tingmanningini hesa ferð var nývaldur. Sekstan, sum hesa ferð eru vald á ting, vóru ikki vald 19. januar í 2008. Talan er tó ikki um so mong spildurnýggj andlit, tí fimm, sum eru vald hesa ferð, hava áður verið vald á ting: Bjarni Djurholm, Bárður Nielsen, Henrik Old, Kristina Háfoss og Páll á Reynatúgvu. Og seks vóru síðsta valskeið varafólk á tingi fyrri tey, sum lótu tingsessin frá sær, tí tey fóru í landsstýri: Eyðgunn Samuelsen, Helgi Abrahamsen, Edva Jacobsen, Bjarni Djurholm, Aksel Johannesen og Páll á Reynatúgvu.

Spildurnýggj á tingi eru Elsebeth Mercedis Gunnleygsdóttur, Hanus Samró, Kristin Michelsen, Rigmor

Dam, Gunnvør Balle, Sirið Stenberg og Janus Rein.

Anfinn Kallsberg, Edmund Joensen, Magni Laksáfoss, Katrin Dahl Jakobsen, Jóannes Eidesgaard, Sjørður Skaale, Tórbjørn Jacobsen og Hergeir Nielsen bjóðaðu seg ikki fram aftur.

Hans Pauli Strøm, Helena Dam á Neystabø, John Johannesen, Kári á Rógvi, Annita á Fríðriksmørk, Bergtóra Høgnadóttir Joensen og Heini O. Heinesen vórðu ikki afturvald.

At 16 av 33 eru nývald er størsta lutfalsliga útskiptingin síðani á valinum í 1970, tá ið fimtan av 26 vóru nývald. Minsta broytingin í tingmanningini var á valinum í 1962. Tá vóru bara trýggir av 29 tingmonnum nývaldir.

Løgmaður og luttøkan

Valúrslitið hesa ferð var merkisvert á so mangan hátt. Løgmaður var stóri sigursharrin í persónligum atkvøðum, og tað var merkisvert, at løgmannsflokkurin stóð seg betri, enn flokkurin hjá lögmanni plagar at gera.

Undan valinum heitti Kaj Leo Holm Johannesen á veljararnar um at vera við til at seta met í luttøku. Metið í valluttøku er frá 2004, tá ið 92,3 % atkvøddu. Løgmaður setti nøsina eftir 93 prosentum, men tað eydnaðist ikki. Valluttøkan síðsta leygardag var 86,6 %.

Valskipanin og valið

Talvan vísir uppgerð yvir, hvussu valið hevði lagað seg, um gamla valskipanin hevði verið galdandi. Hetta er sjálvsagt ein hugsað og óverulig støða. Tað kann væl hugsast, at valið – og serliga býtið av persónligum atkvøðum – hevði verið øðrvísi, um landið aftur hevði verið skipað í sjei valdømi.